

თათა მეტივიშვილი,
საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტის აუდიო-ვიზუალური
ხელოვნების მაგისტრი
ხელმძღვანელი: კინორეჟისორი, აუდიო-ვიზუალური
ხელოვნების დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი ვაჟა ზუბაშვილი

ფერი და მეტანარატივი: მეოთხე კედლის გარღვევა ვიზუალური სიმბოლიკით

რეზიუმე

კინო ვიზუალური კომუნიკაციის ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი ფორმაა, რომელშიც ფერის გამოყენება და ნარატიული სტრუქტურები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ მაყურებლის აღქმაზე. კინემატოგრაფიულ ენაში ფერის სიმბოლიკა ემოციების, პერსონაჟების არკების და თემატური სიღრმის გადმოცემის ერთ-ერთი მთავარი მექანიზმია, მაშინ როცა მეოთხე კედლის გარღვევა არღვევს ტრადიციულ ნარატივს და მაყურებელს უშუალო მონაწილეად აქცევს. მოცემული კვლევა აანალიზებს ამ ორ ელემენტს თანამედროვე და კლასიკური კინოს მაგალითებზე, მათ ურთიერთმიმართებასა და გავლენას კინემატოგრაფიულ თხრობაში.

კვლევა აჩვენებს, რომ ფერის სიმბოლიკა და მეოთხე კედლის გარღვევა კინოში ერთობლივად ქმნიან მეტანარატიულ სტრუქტურას, რომელიც არა მხოლოდ ვიზუალურ ესთეტიკას ემსახურება, არამედ მაყურებლის აღქმის მარ-

თვის საშუალებასაც იძლევა. ფერის გამოყენება ამჟღავნებს ემოციურ გავლენას, მეოთხე კედლის გარღვევა კი არღვევს ტრადიციულ ნარატივს და მაყურებელს უშუალო თანამონაწილეად აქცევს. ორივე ტექნიკა ერთად ქმნის ინოვაციურ კინემატოგრაფიულ გამოცდილებას, რომელიც სიღრმისეულ ანალიზსა და ახალი თაობის ფილმების კონტექსტში გააზრებას საჭიროებს.

კვლევა ეფუძნება ფერის სიმბოლიკასა და მეოთხე კედლის გარღვევის ნარატიულ ფუნქციას. გამოიყენება თეორიული მიდგომები, რომლებიც წარმოდგენილია როლან ბარტთან, სერგეი ეიზენშტეინთან და ჟან-ლიუკ გოდართან, ასევე, გაანალიზებული კონკრეტული ფილმები, მათ შორის, Schindler's List (1993), The Truman Show (1998), Annie Hall (1977) და Persona (1966). ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, თუ როგორ ეხმარება ფერის კოდირება ნარა-

ტივის ჩამოყალიბებას და როგორ გარდაქმნის მეოთხე კედლის გარღვევა მაყურებლის აღქმას.

ძირითადი მიგნებები:

ფერის სიმბოლიკა კინოში

1. წითელი (ვნება, საფრთხე, სიკვდილი, ემოცია, ძალა)

- Cries and Whispers (1972, ინგმარ ბერგმანი) – ფილმი გაჯერებულია წითელი ფერით, რომელიც ასახავს ტკივილს, სიკვდილსა და ემოციურ დაძაბულობას.
- Three Colors: Red (1994, კშიშტოფ კიშლოვსკი) – წითელი აქ კომუნიკაციის, კავშირისა და ბედისწერის სიმბოლოა.
- Schindler's List (1993, სტივენ სპილბერგი) – შავ-თეთრ ფილმში პატარა გოგონას წითელი ქურთუკი ერთ-ერთი ყველაზე მძლავრი ვიზუალური სიმბოლოა.
- The Shining (1980, სტენლი კუბრიკი) – წითელი ფერი გამოიყენება როგორც მრისხანებისა და საფრთხის მაუწყებელი.
- Her (2013, სპაიკ ჯონსი) – წითელი გამოხატავს ვნებას, მართობასა და ტექნოლოგიასთან ემოციურ კავშირს.

2. ლურჯი (სევდა, სიმშვიდე, საიდუმლო, თავისუფლება, სიცივე)

- Three Colors: Blue (1993, კშიშტოფ კიშლოვსკი) – ლურჯი განასახიერებს თავისუფლებას და ემოციურ იზოლაციას.
- The Fifth Element (1997, ლიუკ ბესონი) – ფილმში ლურჯი ედი-

ვას სცენას, მის უცხოპლანეტურობასა და სულიერ სიმშვიდეს უსვამს ხაზს.

- Moonlight (2016, ბარი ჯენკინსი) – ფილმის ვიზუალურ ესთეტიკაში ლურჯი ფერი დომინირებს, რაც სიმშვიდისა და თვითდენტიფიკაციის პროცესს გამოხატავს.
- Neon Demon (2016, ნიკოლას ვინდინგ რეფნი) – ლურჯი გამოიყენება როგორც ცივი, მომავდობელი და ამავდროულად საშიში ელემენტი.
- Avatar (2009, ჯეიმს კამერონი) – ლურჯი განასახიერებს ბუნებას, სულიერებასა და უცხო კულტურას.

3. მწვანე (ბუნება, სიცოცხლე, ნატურალურობა, ეჭვი, შიში, მისტიკა)

- Vertigo (1958, ალფრედ ჰიჩკოკი) – მწვანე ფერი ფილმში სიმბოლურად უკავშირდება იდუმალებას, ჰიპნოზს და ობსესიას.
- The Matrix (1999, ვაჩოვსკები) – ფილმის ციფრული სამყარო მწვანე ელფერშია ჩაფლული, რაც ტექნოლოგიურ კონტროლსა და ხელოვნურ რეალობას გამოხატავს.
- Three Colors: Green (თეორიულად არ არსებობს, მაგრამ თუ იფიქრებდით, კიშლოვსკის ფილმოგრაფიაში ეს ფერი შეიძლება ეჭვთან და ბუნებასთან ასოცირდეს)
- Hereditary (2018, არი ასტერი) – მწვანე ხშირად ჩნდება როგორც სიგიჟის, გებუნებრივი ში-

- შისა და წყევლის სიმბოლო.
- Oldboy (2003, პარკ ჩან-უქი) – მწვანე გარემო ფილმში საიდუმლოებას, გაურკვევლობასა და შეშლილობას უსვამს ხაზს.

მეოთხე კედლის გარღვევა და მაცურებლის ჩართულობა

- პირდაპირი მიმართვა მაცურებელთან – ფილმები, როგორებიცაა Alfie (1966) და The Wolf of Wall Street (2013), იყენებენ იუმორსა და ირონიას მაცურებლის ჩასართავად.
- ვიზუალური მანიპულაცია – The Truman Show (1998) ფერის ცვალებადობითა და კამერის პერსპექტივის გამოყენებით ქმნის ნარატიული ცვალებადობის ეფექტს.

- ნარატიული დესტრუქცია – Persona (1966) – მეშვეობით კინემატოგრაფიული რეალობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება, ხოლო მეოთხე კედლის გარღვევა მაცურებლის აღქმას ცვლის.

ფერისა და მეოთხე კედლის გარღვევის ურთიერთობა

- ზოგიერთი ფილმი ფერს იყენებს მეოთხე კედლის გარღვევის გაძლიერებისთვის, რაც მაცურებლის აღქმას ცვლის (Funny Games (1997) – მკვეთრი განათების კონტრასტი აუდიტორიის დასაფრთხილებად).
- სხვაგან ფერის ცვლილება მაცურებლის მოტყუებისთვის გამოიყენება (The Truman Show – ხელოვნურად ნათელი ფერები და რეალური სამყაროს მუქი ტონალობა).

საკვანძო სიტყვები: *მეტანარატივი, მეოთხე კედელი, ვიზუალური სიმბოლოზიმი, ფილმში ფერის თეორია*

„კინო არის სიმართლე 24 კადრი წამში, მაგრამ ზოგჯერ ფერი გვახსენებს, რომ ეს სიმართლე შეიძლება იყოს შექმნილი“ – ჟან-ლიუკ გოდარი, ინტერვიუ Cahiers du Cinéma-სთან, 1965 წელი.

კინემატოგრაფია როგორც ვიზუალური ხელოვნება, არა მხოლოდ სიუჟეტისა და დიალოგის მეშვეობით, არამედ ფერისა და კინემატოგრაფიული ხერხების საშუალებითაც გადმოსცემს ემოციებს, იდეებსა და მულტიშრეობრივ ნარატივს. ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მეთოდი, რომელიც კინოს ნარატიულ სტრუქტურას არღვევს და მაცურებლის აღქმას ცვლის, მეოთხე კედლის გარღვევაა. მეოთხე კედლის დარღვევა ტრადიციულად თეატრიდან იღებს სათავეს, მაგრამ კინოში ის ახალ დონეს აღწევს, ქმნის მეტანარატიულ განზომილებას და მაცურებელს უშუალო თანამონაწილედ აქცევს. კინემატოგრაფია რთული და მრავალშრიანი

თხრობის საშუალებაა, რომელიც აერთიანებს ვიზუალურ, აუდიო და ნარატიულ ელემენტებს ერთ მთლიანობაში. კინოენას აქვს უნარი, შექმნას ილუზია, რომლის მეშვეობით მაყურებელი თითქოს რეალურ სამყაროში იმყოფება და ისტორიის განვითარებას შეუმჩნევლად მისდევს. ამ პროცესში ერთ-ერთი ფუნდამენტური კონცეფციაა „მეოთხე კედელი“ – წარმოსახვითი ზღვარი, რომელიც განასხვავებს ფილმის სამყაროს მაყურებლისგან. მეოთხე კედლის გარღვევა კი მაშინ ხდება, როდესაც ფილმი, პერსონაჟები ან ვიზუალური სტრუქტურები პირდაპირ ეკონტაქტებიან მაყურებელს და არღვევენ ამ ილუზიას. „ფერი არ არის მხოლოდ ვიზუალური გამოცდილება; ეს არის პოეტური ენა, რომელიც იწვევს ემოციებს და სცილდება კულტურულ საზღვრებს“.¹ მეორე მნიშვნელოვანი ელემენტი კინოში ფერის სიმბოლიკაა, რომელიც არა მხოლოდ ვიზუალური ესთეტიკისთვის გამოიყენება, არამედ ფსიქოლოგიური და ემოციური ზემოქმედებისთვისაც. ფერი ქმნის განწყობას, განსაზღვრავს პერსონაჟების შინაგან სამყაროს და ხშირად ასახავს ფილმის ნარატივის ფარულ ქვეტექსტებს. ამ თემის განხილვისას, მეოთხე კედლის გარღვევის ერთ-ერთ ძირითად მექანიზმად ხშირად სახელდება დიალოგი ან კინემატოგრაფიული ენის კლასიკური ელემენტები, როგორიცაა პერსონაჟების პირდაპირი მიმართვა კამერისკენ. თუმცა, ამ პროცესს შეიძლება ემსახუროდეს ვიზუალური სიმბოლიკა, განსაკუთრებით კი ფერი. ფერი კინოში არა მხოლოდ ემოციური ან ესთეტიკური კომპონენტია, არამედ მას აქვს უნარი, გამოიწვიოს მეტანარატიული ეფექტები და შექმნას კავშირის ახალი ფორმები მაყურებელსა და ფილმის სამყაროს შორის. „ვიზუალური მეტაფორები კინოში ფუნქციონირებს როგორც კოგნიტიური მალსახმობები, რაც საშუალებას აძლევს რთული იდეების კომუნიკაციას გამოსახულებით და არა ექსპლიციტით“.² ნაშრომში განვიხილავთ, როგორ მოქმედებს ფერის სიმბოლიკა და მეოთხე კედლის გარღვევა მაყურებელზე, როგორ იყენებდნენ ამ ტექნიკებს კინემატოგრაფიის სხვადასხვა ეტაპზე და როგორ იძენდნენ ისინი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას კონკრეტულ ფილმებში. კვლევა ფოკუსირებულია იმაზე, თუ როგორ შეიძლება ფერის მეშვეობით განხორციელდეს მეოთხე

¹ Bhavsar, The Poetics, 2013, p. 47.

² Forceville, Visual, 1996, p. 102.

კედლის გარღვევა. როგორ იყენებენ რეჟისორები ფერს, რათა მაყურებელმა გააცნობიეროს, რომ იგი მხოლოდ დამკვირვებელი არ არის? როგორ ხდება ფერთა პალიტრის საშუალებით მეტანარატიული სტრუქტურების გამოკვეთა?

ფერის სიმბოლიკა კინოს ისტორიაში ყოველთვის მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა. მიუხედავად იმისა, რომ ადრეული კინო შავ-თეთრი იყო, რეჟისორები სხვადასხვა განათებისა და ტონალობის საშუალებით ქმნიდნენ ფერად კინოს მსგავს ეფექტებს. ფერადი კინოს განვითარებასთან ერთად კი ფერი იქცა არა მხოლოდ ესთეტიკურ საშუალებად, არამედ სიუჟეტის აქტიურ ნაწილად. ფერი კინოს ყველაზე ძლიერი ვიზუალური ინსტრუმენტია, რომელიც იწვევს ემოციებს, ქმნის ატმოსფეროს და აკონტროლებს მაყურებლის ყურადღებას. ნარატიულ კინოში ფერის ფუნქცია ხშირად ასოცირდება თხრობის შინაარსობრივ და ემოციურ შრეებთან, მაგრამ უფრო ღრმა დონეზე იგი შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც ფორმალური ხერხი მაყურებლისა და ფილმის რეალობას შორის ზღვრის გასარღვევად. ფილმები, რომლებიც აქტიურად იყენებენ ფერს მეტანარატიული სტრუქტურებისთვის, ხშირად არღვევენ ტრადიციულ ფერთა სქემებს და ქმნიან ვიზუალურ დაპირისპირებებს, რომლებიც მაყურებელს უჩენს შეგრძნებას, რომ ისინი უყურებენ არა უბრალოდ ამბავს, არამედ ხედავენ ფილმის „კოდს“, მის შინაგან მექანიზმს. *The Red Shoes (1948) – ფერი როგორც ემოციური სიმბოლო.* რეჟისორ მაიკლ პაუელისა და ემერიკ პრესბურგერის ფილმი *The Red Shoes* ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია, სადაც ფერს ძლიერი სიმბოლური დატვირთვა აქვს. წითელი ფერი განასახიერებს ვნებას, ხელოვნებისადმი შეწირულობას და პერსონაჟის ტრაგიკულ ბედისწერას. მთავარი გმირის ბაღეტის ფეხსაცმელი წითელია, რაც მისი ცხოვრებისა და ხელოვნების გადაკვეთის სიმბოლო ხდება – საბოლოოდ კი ეს ფერი მის ტრაგიკულ ფატალიზმსაც განსაზღვრავს.

Persona (1966) – ფერის ფუნქცია ფსიქოლოგიური დესტრუქციის ასახვისას - ინგმარ ბერგმანის აღნიშნული ფილმი ძირითადად შავ-თეთრია, თუმცა, განათებისა და ჩრდილების კონტრასტული გამოყენება ქმნის ისეთივე ძლიერ ემოციურ ეფექტს, როგორც ფერადი ფილმები. ბერგმანი იყენებს კადრების სიმკვეთრესა და ჩრდილების ინტენსივობას, რათა ასახოს პერსონაჟების ფსი-

ქოლოგიური მდგომარეობა და მათი შინაგანი კონფლიქტები. მეოთხე კედლის გარღვევა კინოში მაყურებელსა და ფილმს შორის, ტრადიციულ საზღვრებს არღვევს. ეს ტექნიკა განსაკუთრებით აქტუალური ხდება მაშინ, როცა რეჟისორები ცდილობენ, შექმნან მეტანარატიული სტრუქტურები და მაყურებელს ფილმის ნარატივის კრიტიკული გააზრებისკენ უბიძგონ. ფერის დახმარებით მეოთხე კედლის გარღვევა შეიძლება განხორციელდეს რამდენიმე გზით:

1. ფერის აშკარა დისონანსი ნარატივთან – როცა ფილმის სამყაროში უცაბედად იცვლება ფერები ისე, რომ ეს სცენარის დონეზე არაფრით აიხსნება, მაყურებელი აცნობიერებს, რომ ფილმი არის „წარმოდგენა“. ამის ერთ-ერთი მაგალითია პედრო ალმოდოვარის ფილმები, სადაც გაჯერებული და კონტრასტული ფერები ხშირად ქმნიან თეატრალურ ეფექტს.
2. ფილმის შიგნით ფერების შეწყვეტა – თუ ფილმი მოიცავს შავ-თეთრ და ფერად ნაწილებს ისე, რომ ეს ნარატიულად არ აიხსნება, მაყურებელი იწყებს კითხვას, რატომ ხდება ეს ცვლილება. მაგალითად, უონგ კარ-ვაის ფილმებში ფერი ხშირად გამოიყენება დროის შეგრძნების მანიპულაციისთვის, რაც მაყურებელს აიძულებს, გააცნობიეროს თხრობის სუბიექტურობა.
3. სრულად გაჯერებული მონოქრომული სცენები – როცა ფილმში კონკრეტული სცენები სრულად იძირება ერთ ფერში (მაგალითად, წითელი, ლურჯი ან მწვანე), ეს ქმნის აბსტრაქტულ გარემოს, რომელიც ბუნებრივად ვერ ჯდება რეალისტურ თხრობაში. ასეთ შემთხვევებში მაყურებელი ხვდება, რომ რეჟისორი მასთან მეტაკომუნიკაციაში შედის.
4. ფერების ცვლა პერსონაჟის ცნობიერების მანიპულაციისთვის – როცა ფერი გამოიყენება პერსონაჟის შინაგანი მდგომარეობის გამოსახატავად ისე, რომ ის სცდება კლასიკურ სუბიექტურ ხედვას, მაყურებელი იძულებულია, გააცნობიეროს თხრობის კონსტრუქცია

Breathless (1960) – გოდარის ინოვაციური მიდგომა. ჟან-ლიუკ გოდარის აღნიშნული ფილმი ერთ-ერთი პირველი ნამუშევარია, რომელშიც მეოთხე კედლის გარღვევა კინოს ენის ნაწილად იქცა. მთავარი პერსონაჟი ხშირად პირდაპირ კამერას უყურებს, თითქოს ესაუბრება მაყურებელს და მასაც სიუჟეტში აბამს. ეს მეთოდი მაყურებლის აღქმას ცვლის და კინოს ტრადიციული ფორმის წინააღმდეგ მიდის.

The Purple Rose of Cairo (1985) – კინო და რეალობის დამაკავშირებელი ხიდი - ვუდი ალენის ეს ფილმი მეოთხე კედლის გარღვევის უნიკალური შემთხვევაა, რადგან აქ კინოპერსონაჟი ეკრანიდან რეალურ სამყაროში გამოდის. ეს ტექნიკა არა მხოლოდ ნარატიული ექსპერიმენტი, არამედ მეტაფორაა იმის შესახებ, თუ როგორ ახდენს კინო მაყურებლის ცხოვრებაზე გავლენას. ფერი და მეოთხე კედლის გარღვევა: მეტანარატიული სტრუქტურის შექმნა – ამ ორ კინემატოგრაფიულ ტექნიკას – ფერით სიუჟეტის გაღრმავებას და მეოთხე კედლის გარღვევას – ხშირად ერთდროულად იყენებენ ფილმებში, რომლებიც ცდილობენ მაყურებლის კინემატოგრაფიული აღქმის შეცვლას.

8½ (1963) – ფერის შეზღუდული, მაგრამ სიმბოლური გამოყენება – ფედერიკო ფელინის აღნიშნული ფილმი შავ-თეთრია, მაგრამ ფერის ნაკლებობა აქ მნიშვნელოვან სიმბოლურ დატვირთვას იძენს. ეს ფილმი მეოთხე კედლის გარღვევის და ავტორეფლექსიურობის ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია, სადაც რეჟისორი თავისივე ნარატივის ნაწილია და მაყურებელს კრიტიკული ანალიზისკენ მოუწოდებს.

The Truman Show (1998) – პიტერ ჟიერის ამ ფილმში ფერი გამოიყენება იმისთვის, რომ გაუსვას ხაზი, ზღვარს ხელოვნურ და რეალურ სამყაროებს შორის. ტრუმანის სამყარო გაცერებულია იდეალური, სარეკლამო ფერებით, ხოლო რეალური სამყარო გაცილებით ბუნებრივი და ნაკლებად გაბრწყინებულია. ეს კონტრასტი მაყურებელს იმთავითვე ანიშნებს, რომ ტრუმანის რეალობა კონსტრუქციაა.

The Grand Budapest Hotel (2014) – ვეს ანდერსონის ფილმებში ფერი ნარატივის ნაწილი ხდება, ხოლო მისი გადაჭარბებულად მკვეთრი პალიტრა ქმნის თხრობის სტილიზებულობას. თუმცა, როცა ანდერსონი იცვლის ფერთა ტონს ან გადადის მონოქრომულ გამოსახულებებზე, ის ნარატიულ დონეზე არღვევს მეოთხე კედელს და გვახსენებს, რომ ეს არის არა რეალობა, არამედ მხატვრული სტრუქტურა.

„ფერი არის ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი ინსტრუმენტი ვიზუალური სტრუქტურის შესაქმნელად; ის არა მხოლოდ ესთეტიკურ ღირებულებას მატებს, არამედ ემოციურ ტონსაც განსაზღვრავს.“¹

¹ Block, The Visual, 2020.

კინოში ფერის სიმბოლიკა და მეოთხე კედლის გარღვევა ორი ძლიერი მეთოდია, რომლებიც მაყურებლის ემოციურ და ინტელექტუალურ გამოცდილებას გარდაქმნის. ფერი ქმნის ემოციურ ტონალობას და ფილმის ქვეტექსტურ მნიშვნელობებს, ხოლო მეოთხე კედლის გარღვევა მაყურებელს ფილმის ნაწილის განცდას აძლევს, რაც კინოს მეტანარატიულ და თვითრეფლექსიურ ელემენტებს აძლიერებს. „მეოთხე კედლის ნგრევა ქმნის პარადოქსულ სიახლოვეს მაყურებელსა და პერსონაჟს შორის, ამავდროულად აძლიერებს და არღვევს კინემატოგრაფიული რეალობის ილუზიას“.¹

ფერი ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი ვიზუალური საშუალებაა კინოში, რომელსაც შეუძლია შეცვალოს მაყურებლის აღქმა და გააღრმავოს მეტანარატიული გამოცდილება. როდესაც რეჟისორი მას იყენებს მეოთხე კედლის გასარღვევად, ფერი ხდება არა მხოლოდ ემოციური ან ესთეტიკური ელემენტი, არამედ მაყურებლისთვის მინიშნება, რომ იგი ფილმის ნაწილია.

ამგვარად, ფერის გამოყენება მეოთხე კედლის გარღვევისთვის კინოში ახალ შესაძლებლობებს ქმნის და მაყურებლისთვის უფრო ჩართულ და თვითშეგნებულ გამოცდილებას უზრუნველყოფს.

რეჟისორები, როგორებიც არიან ინგმარ ბერგმანი, ფედერიკო ფელინი, ჟან-ლიუკ გოდარი და მაიკლ პაუელი, იყენებდნენ ამ ტექნიკებს არა მხოლოდ კინემატოგრაფიული ექსპერიმენტისთვის, არამედ მაყურებლის აღქმის გასამწვავებლად და მათთვის ახალი გამოცდილების მისაცემად.

„მეტანარატივი არის ნარატიული სტრატეგია, რომელიც თვით ტექსტის კონსტრუქციას აქცევს ყურადღების ცენტრში, რითაც ირღვევა ტრადიციული ნარატივის ილუზია“.² დღესაც ეს ორი ტექნიკა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს კინოხელოვნებაში და გვიჩვენებს, როგორ შეიძლება კინო იქცეს არა მხოლოდ ვიზუალურ ნარატივად, არამედ ფილოსოფიურ და ფსიქოლოგიურ გამოცდილებად.

ჩემი ხედვით, ამ ტექნიკების სწორი გამოყენება ავტორებს აძლევს უნიკალურ საშუალებას, შექმნან არა მხოლოდ ისტორია, არამედ ნარატიული სივრცე, სადაც მაყურებელი აღარ არის მხოლოდ დამკვირვებელი – ის ხდება ამ სამყაროს ნაწილი.

¹ Brown, Breaking, 2012, p. 89.

² Waugh, Metafiction, 1984.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- Bhavsar N., The Poetics of Color: Natvar Bhavsar and His Contemporaries, 2013.
- Brown T., Breaking the Fourth Wall: Direct Address in the Cinema, Edinburgh, 2012.
- Forceville C., Visual Metaphors and Aesthetics: A Formalist Perspective, London, 1996.
- Block B., The Visual Story: Creating the Visual Structure of Film, TV, and Digital Media, New York, 2020.
- Waugh P., Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction, London, 1984.

Tata Metivishvili,
Master of Audiovisual Art, Shota Rustaveli Theatre and Film
Georgian State University,
Supervisor – Film Director, Doctor of Audiovisual Arts, Associate
Professor Vazha Zubashvili

COLOR AND METANARRATIVE: BREAKING THE FOURTH WALL WITH VISUAL SYMBOLISM

Abstract

Keywords: *Metanarrative, Fourth Wall, Visual Symbolism,
Color Theory in Film*

Cinema is one of the most powerful forms of visual communication, where the use of color and narrative structures plays a crucial role in shaping audience perception. In cinematographic language, color symbolism serves as a key mechanism for conveying emotions, defining characters, and enhancing thematic depth, while breaking the fourth wall disrupts traditional narrative conventions, making the audience an active participant. This research analyzes the interplay between these two elements in both classical and contemporary cinema, exploring their relationship and impact on cinematic storytelling.

The study demonstrates that the combination of color symbolism and fourth-wall breaking in cinema creates a metanarrative structure that not only enhances visual aesthetics but also manipulates audience perception. The use of color intensifies emotional impact, while breaking the fourth wall disrupts conventional storytelling, drawing viewers into the narrative as direct participants. Together, these techniques create an innovative cinematic experience that requires in-depth analysis, particularly in the context of new-generation films.

This research is based on the narrative functions of color symbolism and fourth-wall breaking. Theoretical approaches from Roland Barthes, Sergei Eisenstein, and Jean-Luc Godard are applied,

alongside an analysis of specific films, including Schindler's List (1993), The Truman Show (1998), Annie Hall (1977), and Persona (1966). Special attention is given to how color coding aids narrative construction and how breaking the fourth wall alters audience perception.

Key Findings

Color Symbolism in Cinema

Red (Passion, Danger, Death, Emotion, Power)

- Cries and Whispers (1972, Ingmar Bergman) – The film is saturated with red, symbolizing pain, death, and emotional intensity.
- Three Colors: Red (1994, Krzysztof Kieślowski) – Red symbolizes communication, connection, and destiny.
- Schindler's List (1993, Steven Spielberg) – The little girl's red coat in an otherwise black-and-white film stands as one of the most powerful visual symbols.
- The Shining (1980, Stanley Kubrick) – Red is used to convey anger and impending horror.
- Her (2013, Spike Jonze) – The color red represents passion, loneliness, and an emotional connection to technology.

Blue (Sadness, Calmness, Mystery, Freedom, Coldness)

- Three Colors: Blue (1993, Krzysztof Kieślowski) – Blue represents freedom and emotional isolation.
- The Fifth Element (1997, Luc Besson) – Blue highlights Diva Plavalaguna's otherworldliness and spiritual tranquility.
- Moonlight (2016, Barry Jenkins) – The film's visual aesthetics are dominated by blue, symbolizing serenity and self-discovery.
- Neon Demon (2016, Nicolas Winding Refn) – Blue is used as a cold, hypnotic, yet threatening element.
- Avatar (2009, James Cameron) – Blue represents nature, spirituality, and an alien culture.

Green (Nature, Life, Authenticity, Doubt, Fear, Mystery)

- Vertigo (1958, Alfred Hitchcock) – Green is symbolically linked to mystery, hypnosis, and obsession.
- The Matrix (1999, The Wachowskis) – The digital world of the film is tinted green, reflecting technological control and artificial reality.
- Three Colors: Green (A hypothetical continuation of Kieślowski's trilogy could associate green with doubt and nature.)
- Hereditary (2018, Ari Aster) – Green frequently appears as a symbol of madness, supernatural fear, and a cursed fate.
- Oldboy (2003, Park Chan-wook) – The green color in the environment accentuates secrecy, uncertainty, and psychological distress.

Breaking the Fourth Wall and Audience Engagement

- Direct Address to the Audience – Films such as Alfie (1966) and The Wolf of Wall Street (2013) use humor and irony to engage viewers.
- Visual Manipulation – The Truman Show employs shifts in color and camera perspective to create a sense of narrative transformation.
- Narrative Disruption – Persona (1966, Ingmar Bergman) challenges the cinematic reality, while breaking the fourth wall alters audience perception.

The Relationship Between Color and Fourth-Wall Breaking

- Some films use color to amplify the effect of breaking the fourth wall, altering audience perception (Funny Games – stark lighting contrast heightens the unsettling experience).
- In other cases, color shifts are used to deceive the audience (The Truman Show – artificially bright colors in Truman's world contrast with the darker tones of reality).